

Telegraful Român

ORGANUL OFICIAL AL ARHIEPISCOPIEI ORTODOXE ROMANE DE ALBA-IULIA ȘI SIBIU
ȘI AL EPISCOPIILOR CLUJ ȘI ORADEA

Abonamentul

pentru parohii cl. I Lei 40; cl. II Lei 30; cl. III Lei 25. Particulari Lei 25. Autorități și străinătate Lei 50. De sprijin Lei 75. Pentru America 10 Dolari.

Articolele și corespondența

se adresează REDACȚIEI Telegrafului Român, Sibiu, str. 1 Mai 35. — Articolele nepublicate nu se înapoiază. — Scrisorile nefrancate se refuză.

Prețul inserțiunilor

un cm.² 60 Bani pentru odată; dacă se publică de mai multe ori se dă rabat corespunzător. Inserțiunile se adresează ADMINISTRATIEI Telegrafului Român, Sibiu, strada 1 Mai Nr. 35.

La 40 de zile...

Marți, 13 septembrie a. c., a avut loc la Sf. Mănăstire „Brîncoveanu” dela Sîmbăta de sus [Făgăraș], parastasul pentru adormitul în Domnul arhiepiscop și mitropolit Nicolae. Cu o zi înainte au sosit la Mănăstire, I. P. S. Sebastian al Moldovei, delegat al Sf. Sinod, consilierii I. Grovu, D. Ciuchendea, I. Vlad, prof. N. Mladin, S. Radu, diacon I. Bolog. După slujba privegherii I. P. C. Arhim. Ioan Dinu, starețul Mănăstirii, a bineventat pe I. P. S. Mitropolit Sebastian al Moldovei și scoțînd în evidență marile realizări ale Mitropolitului răposat Nicolae al Ardealului, a subliniat mai ales dragostea ce l-a legat în chip deosebit de Mănăstirea, unde și-a ales loc de veșnică odihnă. I. P. S. Mitropolit Sebastian, răspunzînd, a dat expresie durerii ce o simte pentru pierderea marile ierarh al Ardealului și a îndrumat pe preoți, călugări și credincioși să păstreze vie amintirea lui și să se roage mereu pentru odihna sufletului lui.

A doua zi, 13 septembrie, dimineața au sosit: I. P. S. Mitropolit Vasile al Banatului, P. P. S. S-lor Nicolae al Clujului, Valerian al Oradei și Emilian Antal, însoțiți de P. C. vicar T. Belasçu, rector S. Vlad, prorector S. Cîndea, prof. Gr. T. Marcu, M. Șesan, inspect. bis. I. Nicoară, membrii familiei defunctului, funcționari dela Consistor și preoți din Sibiu. După sf. Liturghie soborul ierarhilor, preoților și diaconilor săvîrșește slujba parastasului. La sfîrșitul Parastasului a luat cuvîntul I. P. S. Mitropolit Sebastian, care spune că vestea morții Mitropolitului Nicolae a întristat profund sufletele ierarhilor, preoților și credincioșilor Bisericii noastre. I. P. S. Sa însuși l-a avut pe Cel adormit profesor, apoi timp de 25 ani mitropolit. Amintind figura profesorului Nicolae Bălan și vizita pe care Mitropolitul Nicolae i-a făcut-o în parohie, arată apoi vastul program pe care acesta l-a dus la îndeplinire. El „s-a preocupat în chip deosebit de promovarea culturii teologice a clerului ardelean”. De aceea a pregătit o pleiadă de teologi — „unii — episcopi în Ardeal, alții profesori de Teologie, care și astăzi sînt o podoabă a ierarhiei și Institutelor noastre Teolo-

gice de grad Universitar dela Sibiu și București. Prin cărțile tipărite la Sibiu, Mitropolia Ardealului s-a impus în întreaga ortodoxie”. În sufletul clerului „a aprins dorul lui Dumnezeu” și a pregătit „în vestita școală teologică dela Sibiu” preoți iubitori de Hristos și de Biserică. A luptat pentru demnitatea Bisericii și pentru binele poporului. „De interesele poporului nu s-a înstreinat, ci a slujit lui cu toată căldura sufletului său, în toate împrejurările. A fost „dascăl și luminător al Bisericii, bun și trudnic slujitor al neamului.

Revenirea fraților noștri foști greco-catolici la sînul Bisericii noastre strămoșești, care i-a așteptat 250 ani, a fost unul din idealurile care i-a încălzit sufletul în octombrie 1948, cînd după o pribegie sterilă de un sfert de mileniu, acești frați au revenit în Biserica Ortodoxă, ca „toți una să fie” și să fie „o turmă și un păstor”, l-am văzut satisfăcut și mulțumit că s-a închis și această rană din trupul Bisericii Ortodoxe Romîne. A văzut cu ochii realizarea acestor idealuri.

În noua ordine socială nu s-a rupt de poporul pe care l-a iubit și l-a slujit, a mers cu el pe drumul luminos al luptei pentru apărarea păcii. Atitudinea pilduitoare a Înalt Prea Sfinției Sale pentru pace a fost apreciată și răsplătită de Prezidiul Marei Adunări Naționale, care l-a decorat cu un înalt ordin”.

Acum, în fața mormîntului său, la 40 de zile dela adormirea lui, rugăm pe Dumnezeu milelor să odihnească sufletul lui cu dreptii și veșnică să-i fie pomenirea.

Se cîntă: „în veci pomenirea lui!”..

Astfel Biserica, prin ierarhii, preoții și credincioșii ei, a dat mărturie a dragostei și prețuirii ce o poartă Mitropolitului Nicolae, a cărui personalitate stă cu cinste alături de marii ierarhi ai Ardealului. Cu cît trece vremea, cu atît figura lui apare mai măreață, căci viața și activitatea lui e un monument nepieritor în istoria Bisericii noastre.

T R.

Bucuria întru unitate ortodoxă

Ne bucurăm noi, că frații sînt împreună. Aceeași bucurie au resimțit o și frații ortodocși din Cehoslovacia, cînd la 22—28 aprilie al acestui an, au prăznuit la Prešov și Michalovce, în Slovacia, împlinirea celor 5 ani de cînd nici acolo nu mai sînt două strane, ci cu toți sînt ortodocși împreună.

Întru pomenirea acestui act drept de revenire, din 28 aprilie 1950, semnat de 107 preoți și peste 4000 credincioși și delegați, prin care s-a pus capăt nedreptei uniunii din Slovacia, a rostit la Prešov p. c. prot. Ștefan Balogh un în-suflețit și documentat cuvînt, din care reținem următoarele:

Lumina celui răstignit și Evanghelia Sa au fost aduse strămoșilor noștri păgîni din răsăritul ortodox, în anul 863, de către sfinții apostoli Ciril și Metodie, în limba paleoslavă și în ritul greco-oriental. Răsăritul era și pe atunci izvorul credinței drepte, pentru că nașterea lui Hristos în răsărit, ținerea sinoadelor ecumenice și marii pîrînți bisericești obligau la această ortodoxie, care a răzbit toate greutățile puse de oameni în formă de erezie. De aceea activitatea de misionarizare a Fraților apostoli printre slavi a fost plină de rod, pentru că omul slav era din fire iubitor de pace, înțelegere, prietenie și bună orînduire. Dar tocmai popularitatea de care s-au bucurat Frații apostoli printre slavi a stîrnit gelozia aspră a clerului latin-german, care pe atunci era foarte ostil slavilor.

Deși la Roma erau cunoscute falsele Decretalii Isidoriene, totuși papii Adrian II și Ioan VIII nu le-au folosit împotriva Fraților, ci dimpotrivă le-au sprijinit activitatea. Este de reținut faptul, că ei nici nu au imputat Fraților că rostesc Simbolul fără filioque, ci, precum mărturisesc documentele vremii, Frații învățau despre sf. Duh, „care din Tatăl purcede”. Deci pe atunci Biserica Mîntuitorului era una în credință. Dar după moartea sf. Metodie, în 885, vicarul german Viking a reușit să spargă unitatea duhovnicească a celor încreștinați, bucurîndu-se chiar de ajutorul principelui morav Svatopluk. Atunci slovacii creștini, refuzînd categoric ritul latin, și-au părăsit casele în fața prigoanei latinilor și s-au retras în munții Tatrei, organizînd acolo comunități ortodoxe la Macovița, Verhovina, Zavadca, Vernaz, Svermovo, Șumiaș și altele.

Această măsură s-a arătat deplin justificată, atunci cînd dorințele papale după înoini în

Continuare în pag. 2

Bucuria întru unitate ortodoxă

Urmare din pag. 1

dogmă au provocat marea schismă din 1054. De aceea și cu mai multă stăruință slovacii ortodocși își păstrau tradițiile lor ortodoxe prin cătunele pierdute din regiunile Carpaților nordici. Ei au preferat să rămână în sărăcie și singurătate, dar cu credință ortodoxă, decît să coboare în orașele regale și să fie obligați a-și părăsi această credință, de dragul unor nobili străini. Despre aceasta mărturisește și papa Inocențiu III către regele maghiar Imrich, în 1215, că „este de mirare, că în țara ta, unde sînt multe populațiuni, să fie numai o singură mînăstire de rit latin, dar prea multe sînt mînăstirile de rit grecesc”. De fapt între aceste mînăstiri de rit grecesc erau pe atunci mînăstirile slovace din Krasnohrad și Dealul bucovinelor, iar în Maramureș erau la Uholsk, Peri, Boronia, Msticesk, Drahoa și Muntele Negru. Trecînd apoi deceniile, a venit la Mucacevo Teodor Koriatovici (1415), care a reînviat ortodoxia în acele regiuni și pe Muntele Negru a zidit o altă mînăstire, care a devenit sediul episcopilor ortodocși, precum a fost Ioan (1498), Vasile (1512), Ilarion (1567), Vasile II și Serghie (1617), Partenie (1626) și Ioan (1632).

Dar istoria politică era defavorabilă ortodoxiei, încă din secolul 15-lea, și atunci a început prigonirea sistematică a ortodoxiei din regiunile carpatice de nord, cu sprijinul efectiv a stăpînitorilor feudali. Astfel în 1614 groful Iuraj Drughet a început o acțiune unionistă printre supușii săi, fără a reuși la început. Atunci el și membrii familiei sale au sprijinit pe episcopul Vasile Tarasovici, în 1640, și apoi mai ales pe episcopul galițian Partenie, care reușește în 1649 să forțeze unirea. Dar din 1300 preoți ortodocși, numai 63, dintre cei supuși lui Drughet, au semnat această unire, fiind amăgiți cu promisiuni de drepturi. Deci unirea nu s-a făcut pe bază de convingere internă, ci numai prin forță și seducere. De aceea poporul credincios niciodată nu a primit unirea, ci mai departe se numea „creștin pravoslavnic”, fapt dovedit de împrejurarea, că la intrarea mare cu darurile se întona întotdeauna „și pe voi toți creștini pravoslavnici”, iar nicidecum și niciodată „creștini greco-catolici”. Fiind însă greu amenințați, episcopul Ioanichie (Zeican) mai bine a plecat din regiune, în 1664, iar urmașul său episcopul Metodie (1690) păstora din mînăstirea dela Mucacevo. Cu el se încheie șirul episcopilor ortodocși din Carpatia, căci succesorii săi au trebuit să se retragă în Maramureș, unde păstora românul Iosif Stoica (1711) și după el Dositei (1734) cu care se încheie definitiv șirul episcopilor ortodocși din acele regiuni.

Dar istoria mergea mai departe și credincioșii ortodocși din Tatra și Carpații nordici erau tot mai apăsați de grofi, precum și de clerul latin și cel unit. Octombrie 1918, care a realizat Republica cehoslovacă însă nu a adus nici o ameliorare a situației credincioșilor, deși venise în Carpatia să păstorească episcopul ortodox sîrb Dosoftei. Mai mult chiar, clerul unit era educat să fie dușmanul cel mai înfocat al ortodocșilor. Cu anul 1939 au venit timpuri și mai grele pentru ortodocși într-o Slovacie catolică și o Ungarie hortistă. Abia mai 1945 a adus adevărata eliberare și căderea regimurilor persecutoare, prin venirea victorioasă a armatei sovietice.

De atunci credincioșii greco-catolici au putut să respire și ei mai în voie, spre a se manifesta, ca mai înainte, iarăși „creștini pravoslavnici”. Astfel s-a ajuns la exprimarea dorinței generale din ziua de 28 aprilie, ca să se spargă pecețile și să se unifice faclia ortodoxă, aducînd iar bucuria întru această unitate ortodoxă.

De sărbătoarea Adormirii Maicii Domnului la Mănăstirea Brincoveanu

În ziua de 15 august — Sfînta Maria Mare — s-a prăznuit în acest an cu toată pompa cuvenită mărșezul praznic al Adormirii Maicii Domnului, hramul sf. Mănăstiri Brincovenești de la Sîmbăta de sus.

În dimineața zilei de praznic, au plecat cu mașina din Centrul mitropoliei Ardealului, în numele și din încredințarea Consiliului arhiepiscopesc următorii slujitori: P. C. Traian Belasçu vicar, P. C. consilieri Ioan Velțan și Ioan Vlad; P. C. Ioan Nicoară inspector eparhial și P. C. George Secaș protopop Mediaș.

Sosiți la Mănăstire, au fost întîmpinați de cuvioșii ieromonahi, în frunte cu I. P. Cuv. Ioan Dinu starețul acestei Mănăstiri.

Serviciul divin s-a săvîrșit la Altarul din pădure, unde au venit din bună vreme și Cuc. preoții din apropiere, ca Păr. Todericiu N. Sîmbăta de sus apuseană, Pr. Dimboiu N. Drăguș, Bălescu Nichita-Viștea de sus, precum și Cuc. pr. Colțeu T. din Mindruloș și Pr. Plămădeală N. Prăjești ambii din Eparhia Aradului ș. a.

De jur împrejurul sf. altar se aflau credincioșii, care ascultau cu dragoste și credință, slujba săvîrșită de un număr de 16 preoți, răspunsurile la sf. liturghie, fiind date de corul mixt din Viștea de sus, sub conducerea dl. Turcanu Zaharie cîntăreț bisericesc.

La sfîrșitul sf. liturghii s-au rostit predici din partea preoților slujitori. Seria predicilor a fost deschisă de P. C. Pr. Ioan Vlad consilier mitropolitan din Sibiu, care a vorbit dreptcredincioșilor creștini, despre Prea Curata Fecioară Maria ca ajutoare, spre drumul mîntuirii noastre veșnice, folosind exemple concrete, din care reese ajutorul și sprijinul pe care Prea curata Fecioară îl acordă tuturor celor ce cu încredere aleargă la ajutorul Ei. Totodată P. C. Sa, a arătat cum Fecioara Maria, a știut ca prin muncă pilduitoare, să-și cîștige pentru Ea și Familia sfîntă, cele de lipsă pentru traiul zilnic. Apoi a făcut un cald îndemn pentru toți ascultătorii, de a o urma pe Prea Curata Fecioară, în ascultarea pe care Ea a arătat-o atît față de Dumnezeu, cit și față de mai marii lumestri, nîmind în același timp și viața pilduitoare a marelui Ierarh Nicolae, ale cărui oseminte trupesti au fost așezate — după dorința sa în această sf. mînăstire, rectitorită din ruini, prin grija de fiecare zi a acestui adormit în Domnul.

A urmat la cuvînt P. C. George Secaș protopop în Mediaș, care a vorbit despre: Înălțarea Sfintei Fecioare la cer și cu trupul, prin grija și iubirea Fiului său, Mîntuitorul nostru Iisus Hristos. Aproape întreaga cuvîntare a fost bazată de date scoase din izvorul nesecat al sf. Tradițiuni, comoară fără margini a dreptei noastre credințe ortodoxe.

Dar părintele Ștefan Balogh a mai făcut și o ultimă remarcă, la sfîrșitul cuvîntării: dacă mai sînt uniți, care privesc aceste fericite împrejurări în mod subiectiv, după vechea lor educație, apoi acestora le spun: numai dragostea întru Hristos, și numai întru Hristos (Ioan 13, 35) să fie măsura părerilor voastre; avînd înaintea ochilor voștri pe Mîntuitorul Hristos, primiți toate prin prizma dragostei Lui; căutați punctele de atingere, care să ne unească pe toți într-o suflare duhovnicească, în jurul credinței mîntuitoare (Hlas pravoslavi nr. 4, Praga 1955, p. 109—113).

Prof. M. Șesan

Urmînd la cuvînt P. Cuv. ieromonah Serafim Popescu, viețuitor al acestei sf. Mănăstiri, a vorbit cu glas plin de mireasmă scoasă din meditarea sf. Scripturi, despre Mîntuitorul Hristos, în fața căruia „tot genunchiul să se plece”, arătînd cum în fața Lui, s-a prosternut vreme de 50 de ani de activitate în slujba Bisericii noastre, cel ce a fost vlădica Ardealului, fericitul întru pomenire adormitul în Domnul Mitropolitul Nicolae Bălan.

Pe Hristos — a spus Cuv. Sa, să-l urmăm în viața noastră de fiecare zi și atunci vom face cea mai mare bucurie Maicei Sale Prea sfiate Fecioarei Maria, careia este închinată și această Mănăstire.

Seria predicilor a încheiat-o P. C. Traian Belasçu vicarul Mitropoliei Ardealului, care a arătat că înainte vorbitorii au spus, tot ce putea fi spus despre Curata Fecioară Maria, de aceea P. C. Sale, îi revine sarcina, ca să vorbească poporului dreptcredincios, despre: puterea credinței și iubirea față de aproapele.

Astfel P. C. Sa, într-o cuvîntare mai lungă, a arătat în mod clar, cum prin credință și iubire în Dumnezeu și față de aproapele nostru, se poate ajunge în mod sigur la mîntuirea sufletului întru veșnicie, iar aici pe pămînt, se poate realiza binele temporal — binele trupesc, prin delăturarea războaielor dintre popoare și întronarea unei păci drepte în întreaga lume.

Toate predicile au produs o puternică impresie asupra ascultătorilor, fiecare hotărîndu-se să fie tot mai mult un credincios al Bisericii și un cetățean destoinic al scumpei noastre Patrii.

* * *

După aceasta preoții slujitori s-au împărțit în două grupuri. O parte cu oaspeții dela Centru, în frunte cu P. C. vicar Traian Belasçu, au mers în fața sf. Mănăstiri, stropînd cu sf. Aghiazmă cripta și sicriul marelui dispărut Mitropolitul Nicolae, dela moartea căruia împlîindu-se o săptămînă, se slujește un parastas, în asistența bogată a credincioșilor și a unei părți din membrii familiei defunctului.

La sfîrșitul slujbei de pomenire a vorbit din pridvorul Mănăstirii P. C. vicar Traian Belasçu, scoțînd în evidență personalitatea măreață a celui ce a fost mitropolitul Ardealului.

După slujirea parastasului, grupul preoților slujitori, s-a îndreptat „la izvor” unde s-a slujit sfințirea apei. La sfîrșit au fost stropiți cu sf. Aghiazmă toți închinătorii.

În timp ce se slujia parastasul și s-a făcut sfințirea apei, grupul al doilea de preoți rămași la altarul din pădure, a săvîrșit Taina sf. Maslu.

În după masa aceleiași zile, credincioșii s-au reîntors pe la casele lor, iar oaspeții dela Sibiu, s-au reîntors la Centru, mulțumînd lui Dumnezeu, pentru ajutorul ce li l-a dat spre mărirea Sa și binele sufletesc al dreptcredincioșilor creștini.

Ioan Vlad
consilier mitropolitan

VITRINA CĂRȚII

„Mitropolia Olteniei“

Revistă oficială a Arhiepiscopiei Craiovei și Episcopiei Râmnicului și Argeșului
nr. 9—11 și 11—12, 1954.

În numărul 9—10, după articolul redacțional de cinstirea I. P. S. Patriarh Justinian, primul loc în preocupările acestei reviste îl ocupă chemarea, imperativul vremii: pacea. În: „Noi eforturi pentru salvagardarea păcii“, pr. Arhim. dr. Laurențiu Busuoc arată că pacea, atât de dorită astăzi de toată lumea, consună cu viziunea universală despre „pacea a toată lumea“ pentru care se roagă Biserica.

Revista înseamnă apoi: „aniversări și comemorări“, ce au avut loc în acest an: 30 de ani de slujire bisericească a I. P. S. Patriarh Justinian, la 70 de ani a Mitropolitului Sebastian al Moldovei, 1600 de ani dela nașterea Sf. Ioan Gură de Aur și a fericitului Augustin și Schisma dela 1054, văzută astăzi.

Bucurându-se de colaborarea distinșilor profesori ai Institutului teologic București și Sibiu, revista, în fiecare număr prezintă studii științifice și articole de valoare teologică despre problemele ce frământă Biserica Ortodoxă, și lumea credincioșilor, în zilele noastre. Astfel, găsim aici studiul documentat „Mărturisirea păcatelor“ de 22 pagini al pr. prof. Spiridon Cindea, în care se arată temeiurile scripturistice și patristice ale spovedaniei așa cum o practică Biserica, secretă și individuală, în opunere cu practica greșită, inovația, unor duhovnici-călugări dela mănăstirea Vladimirești și Sihastru, care spovedeau public și în masă și dădeau sfânta împărtășanie fără epitimii.

Alt studiu documentat și de actualitate este „Familia în lumina N. T.“ de 15 pagini. Dar nici problemele de interes social, obștească, nu sînt neglijate. Găsim așa dar: „În sprijinul muncilor agricole“, conferință interconfesională pentru pace, cooperative și ateliere mănăstirești, șantiere eparhiale de construcții și reparări de biserici, decorarea pentru activitatea patriotică și socială a unor reprezentanți ai cultelor, între care I. P. S. Firmilian Mitropolitul Olteniei.

În „Popas la Agapia“, pr. prof. Liviu Stan face constatări vrednice de reținut: mănăstirea pictată în întregime de N. Grigorescu și refăcută prin grija I. P. S. Patriarh Justinian și cu concursul organelor de Stat, în frunte cu Ministerul Cultelor, este astăzi o podoabă a Bisericii noastre, o mîndrie a monahismului românesc, iar în întreaga Ortodoxie e fără de pereche.

O serie de recenzii, spicuri din presă, știri etc. o fac interesantă. Ceea ce dă o notă nouă și aparte acestei reviste însă este „Drumarul omiletic“, care în acest număr pe sept.-oct. dă 11 schițe de plan de predici pentru lunile următoare: noemb.—decembrie.

Materialul omiletic dat anticipat preoților prin reviste eparhiale, prin acest „drumar“ este de foarte mult folos preoților, care au la îndemînă cînd își întocmesc predicile, material din cel mai nou, actualizat. Acest lucru imprimă revistei un caracter aparte, îi sporește nespuse valoarea și o face foarte utilă și mult așteptată de către preoți

Nr. 11—12 începe cu aceeași primă preocupare, pacea: „Pe calea luminoasă a păcii, Glasul Bisericii Ortodoxe ruse în lupta pentru pace“. Urmează apoi studii aprofundate, ca: „Munca și bucuria ei în conceputul creștin“, de prof. O. Bucevschi și „Legislația bisericească și valoarea ei canonică“ de pr. prof. Liviu Stan, care cu

competența sa juridic canonică, abordează probleme grele, esențiale și vitale pentru viața Bisericii Ortodoxe, în raport cu reformele socio-politice actuale. Prin acest studiu, de 20 de pag. P. C. Sa, pune foarte documentat și bine justificat problema grea a revizuirii și complectării colecției noastre fundamentale de canoane, opinînd pentru o nouă colecție, în care să rămînă numai canoanele ce se potrivesc și pot fi aplicate la stările de fapt din zilele noastre și în care se primeze legea morală și apoi, după ea, legea sau norma de drept și nu invers, cum este folosită în vechea colecție canonică.

La „aniversări și comemorări“ însemnăm: Prinos de respectuoasă prețuire Dlui Dr. Petru Groza la împlinirea frumoasei vârste de 70 ani, apoi amintiri și însemnări despre N. Dobrescu, la 80 ani dela nașterea sa, de către fostul său student, pr. prof. N. Popescu. P. C. Sa face o aleasă prezentare a distinsului său profesor și predecesor la catedra de Istoria Bisericii Romîne, dela facultatea de teologie București, ale cărui manuale le-am folosit mai toți preoții generației noastre în seminar. Născut în satul istoric a lui Popa Radu Șapcă, din părinți țărani ce locuiau în bordei, a fost elev eminent al Seminarului Central din București, a luat doctoratul la Viena și a fost un strălucit profesor, un adînc și sîngeros cercetător al izvoarelor Istoriei Bisericii Romîne și un aprig apărător al dreptății și celor oropsiți.

S-a stins la 39 de ani, de cancer, în 1914 și-i înmormîntat în cimitirul Belu.

Urmează apoi: Luna prieteniei romîno-sovietice. Sărbătorirea a 30 de ani de activitate bisericească a I. P. S. Patriarh Justinian, vizita în Oltenia a Dlui Ministru al Cultelor și a Delegației Bisericii ortodoxe bulgare, moartea episcopului Vartolomei Stănescu la 2 noiembrie 1954, cum și diferite spicuri în presă și cîteva recenzii printre care vol. „Osteneli chiriarihale“ a I. P. S. Sebastian, Mitropolitul Moldovei de pr. Nicolaescu. În „Drumarul omiletic“ al acestui număr pe noev.—decembrie găsim 6 schițe de plan pentru predici la sărbătorile din ianuarie și alte 5 pentru febr. Revista, în noua ei formă, prezintă un progres mare față de anii precedenți. Prin problemele mari ce se desbat în coloanele ei, prin documentatele studii și articole, cum și prin variatele teme de actualitate ce cuprinde, se situează printre cele mai alese reviste bisericești, la care adăogînd și „drumarul său omiletic“, rămîne și una dintre cele mai utile preoților.

Pr. Teodor Țigănoiu.

Recenzii

Istoria răsăritului ortodox a avut un cercetător iscusit în persoana defunctului profesor de istorie bisericească dela Atena, Hrisostom Papadopoulos, mitropolit al Atenei, mort în 1938. Dintre lucrările sale se impun cele cu privire la: Istoria bisericii din Ierusalim, 1910; Istoria bisericii din Grecia, 1920; primatul episcopului Romei, 1930; Sf. Ciril al Alexandriei, 1933 și Istoria bisericii din Alexandria, 1935, volum cu 946 de pagini.

La această măreață activitate se adaugă acum, prin publicare postumă, importantul volum Istoria bisericii din Antiohia, 1951, scris pe 1080 de pagini. El cuprinde una din cele mai frămîntate istorii ale Bisericii ortodoxe, dintr-o regiune a Siriei, care în decurs de 19 secole a cunoscut mai multe stăpîniri, cea romană, bizantină, arabă, selgiucă, cruciată, mamelucă, otomană și franceză, pînă în 1935. Partea cea mai extinsă a lucrării o ocupă rătăcirea dela înființare și pînă în 1517, cînd sultanul Selim I a cucerit Siria și Palestina, împreună și cu Egiptul, înglobînd întreaga regiune imperiului otoman, cînd patriarhia antiohiană s-a putut reorganiza, în cadrul acestui imperiu. Sînt impresionante paginile, în care autorul descrie cu cită încordare s-a menținut patriarhia ortodoxă în mijlocul unor frămîntări imperialiste străine, pînă a ajuns în fruntea acestei încercate patriarhii actualul patriarh I. P. S. Alexandru III.

Cunoașterea istoriei patriarhiilor este apoi completată de iscusitul istoric Mitropolitul Ghenadie din Heliopolis, care în 1953 a publicat la Atena prima parte din „Istoria patriarhiei ecumenice dela Constantinopole“, pe 460 pagini, în care deapănă evenimentele pînă în secolul XIII-lea. În capitolul 7 sînt în mod deosebit indicate acțiunile de misionarizare bizantină la popoarele vecine, începînd cu sarmații, și terminînd cu rușii.

Expunerile acestea sînt complectate de profesorul R. Janin, care din 1953 publică importanta lucrare: Geografia bisericească a imperiului bizantin: 1. Constantinopole și patriarhia ecumenică și 2. Bisericele și mînăstirile din Constantinopole, pag. 630. Iar profesorul B. Tatakis, tratînd despre: Filosofia bizantină, 1949, este întregit de cunoscutul patrolog D. Balanos, prin ucrarea: Scriitorii bisericești bizantini, din sec. IX-lea pînă în 1453, Atena 1951 pag. 231.

prof. M. Șesan

Praznicul dela Mănăstirea Bixad

La 8 septembrie a. c., Mănăstirea dela Bixad a prăznuit în chip deosebit Nașterea Măicii Domnului. Încă din ajun a sosit la Mănăstire în acest scop P. C. Dr. Carol Pop, protopop la Satu Mare, ca delegat personal al P. S. episcop Valerian, însoțit de mai mulți preoți din jur, printre care: Alexandru Corodan, Vasile Corodan, Emilian Pascu, Augustin Soran și Popescu Ioan. Ei au fost întâmpinați cu toată dragostea de către I. P. C. arhimandrit Varahiil Jitaru, starețul mănăstirii și P. C. protosinghel Teofan Mătăsaru. Seara la ora 6 s-a slujit în biserica parohială Vecernia Mare, Litia în sobor de șapte preoți și după aceea paraclisul Măicii Domnului, la sfîrșitul căruia I. P. C. arhimandrit

Varahiil Jitaru a vorbit credincioșilor despre „Sfînta Fecioară Maria, pildă de urmat pentru femeile credincioase“. Dimineața la ora 6 s-a făcut sfîntirea apei în curte, înconjurarea bisericii de trei ori și utrenia de părintele Teofan Mătăsaru

Nu după multă vreme a sosit P. C. protopop Ioan Ursu dela Negrești și apoi la ora 9 P. S. Valerian al Oradiei cu păr. Cristofu, însoțitorul P. S. Sale. Imediat s-a început sfînta Liturghie cu mare fast, în cadrul căreia P. S. episcop Valerian a tuns în monahism și hirotomit în ierodiacon pe fratele revenit Vasile Bie-

Continuare în pag. 4

Praznicul dela Mănăstirea Bixad

[Urmare din pag. 3]

dea, care a primit noul nume de Visarion. La dumnezeiasca Liturghie a predicat P. C. protopop Carol Pop despre „Maica Domnului izbăvitoare noastră”. După isprăvirea sfintei Liturghii P. S. episcop a hirotesit și instalat oficial ca egumen al mănăstirii Bixad și preot al parohiei din aceeași comună pe I. P. C. arhimandrit V. Jitaru cu tot ceremonialul canonic al Bisericii noastre ortodoxe, vorbind la sfârșit credincioșilor foarte frumos și simțit despre „Insemnătatea vieții călugărești”, arătând bucuriile trăirilor religioase, greutatea ce se ivesc în calea monahului, răpunderile lui în fața societății, dar și răsplata care îl așteaptă în viața veșnică. Adresându-se I. P. C. arhimandrit V. Jitaru, spune între altele: „Te-am întărit astăzi ca stareț al renumitei mănăstiri dela Bixad și paroh al întinsei parohii din această comună. Nu uită că ai o mare răspundere înaintea lui Dumnezeu și a oamenilor. Îmi place să cred că școala experiența pe care ai acumulat o în atîta an de slujire la altar și în conducerea mănăstirea, scă, ca și ajutorul moral întreg și cel material posibil, pe care ți-l voi da, toate acestea te vor sprijini în munca ce urmează s-o desfășori efektiv cu înțelepciune, tact și energie, în slujba Bisericii și a patriei. — Doresc ca prin silința și pilda vieții sfintei tale îmbunătățite să se învieze trăirea religioasă din aceste părți și între viețuitorii mănăstirii și în rîndul credincioșilor. Marea noastră bucurie ar fi ca toți credincioși care vin aici din depărtare să se închine la sfînta icoană a Maicii Domnului și în deosebi credincioși din țara Oașului să plece dela Bixad mai buni, mai curați, mai cinstiți, mai devotați Bisericii și patriei noastre scumpe”. În numele mănăstirii și a parohiei a răspuns I. P. C. Arhimandrit V. Jitaru, care a încheiat cu cuvintele: „P. S. Stăpîne, este o mare cinste ce mi se face de a veni P. S. Voastră personal dela Oradea pentru instalarea mea canonică ca stareț și paroh și de a tunde în monahism pe un frate revenit. Pentru asemenea dragoste părintească și atenție chiriarhală, mă leg în fața Mîntuitorului nostru Iisus Hristos și a credincioșilor de a păzi nevătămată credința ortodoxă, de a promova pe toate căile viața morală, de a sluji regulat lui Dumnezeu, de a predica cu timp și fără timp cuvîntul adevărului, de a catehiza și îndruma credincioșii mei pe calea cea bună rînduită de biserică și poruncită de autoritățile de stat, silindu-mă să creez numai bucurii P. S. Voastre și să răspund la dragoste cu dragoste, la ajutor cu recunoștință, la cinste cu devotament, la bunăvoință cu dăruire totală și la încredere cu jertfă deplină”.

După aceasta a urmat înconjurarea bisericii de trei ori și sfîntirea ei cu aghiazmă, sărutarea icoanel și miruirea credincioșilor în care timp doi preoți au fost rînduiți de P. S. Valerian să împartă gratuit tuturor credincioșilor calendare, cruciulițe, iconițe și medalioane. A urmat masa comună și audiențe.

Din pastorația conștientă și rodnică a P. S. Valerian al Oradiei se poate trage firesc această scurtă concluzie: P. S. aleargă mult și cu folos, pătrunde realitățile, sesizează mersul vremii, citește în inima credincioșilor săi, descifrează rostul vieții și lucrează neobosit și permanent la consolidarea istoricului act al reîntregirii bisericesti din Ardealul de sus.

Arhim. Varahil Jitaru

RECENZIE

„ORTODOXIA”, revista Patriarhiei Romine, anul VII Nr. 2, aprilie-iunie 1955.

Apărînd sub înalta obiăduire a înaltstatătorului Bisericii noastre ortodoxe romine și ca rod al unei pleiade de harnici și pricepuți condeieri întru cele ale științei sacre, secondați uneori și de elemente tinere promițătoare, revista „Ortodoxia” ne-a obișnuit, încă pînă acum, cu un conținut bogat, select și de ridicată valoare științifică, care constituie titlul de legitimă mîndrie și dovada înaltului nivel teologic al Ortodoxiei rominești.

Numărul prezent cuprinde un material deosebit de bogat, variat, interesant și important.

Rubrica cea mai de amplasare și de substanță: „Probleme interconfesionale” (pp. 163—240), este reprezentată mai întii prin studiul consacratului și venerabilului condei iscusit al lui Prof. Teodor M. Popescu, intitulat: *Moartea și învierea Mîntuitorului în credința vechilor creștini* (pp. 163—180). Pornind de la unele considerații juste asupra deosebirilor de esență dintre Creștinism și religie păgine, (pp. 163—165) autorul tratează: importanța morții și învierii Domnului pentru dovedirea realității Creștinismului (pp. 165—166); caracterul de substanță realistă al credinței Sf. Apostoli în Hristos, carel exclude orice posibilitate de tăgăduire a Lui (pp. 166—171); relevarea efectelor minunii învierii Domnului: martiriu, credința puternică și revoluție morală (pp. 171—176), cu elemente foarte prețioase pentru argumentul martiriului; originalitatea și unicitatea Creștinismului, evidențiate în comparație cu religiile păgine, în ce privește învierea Domnului (pp. 176—177); învierea în spiritualitatea creștină cu reliefaarea — prin comparație cu celelalte confesiuni — specificului Ortodoxiei (pp. 177—180).

Pe cît de important e primul studiu, din punct de vedere teoretic doctrinar, pe atît de însemnat este mai ales din punct de vedere practic, studiul: *Problema unificării calendarului liturgic în Bisericile ortodoxe* (pp. 181—216), de Pr. Prof. Ene Braniște. Bazat pe o serioasă și o reală orientare a autorului în materie, studiul este de o incontestabilă și chiar acută actualitate. Cuprinsul lui ni-l redă însuși autorul, care își fixează obiectivul urmărit astfel: „Vom face mai întii o scurtă expunere asupra originii și a istoriei calendarului creștin, arătînd după aceea mai pe larg în ce constă problema unificării calendarului în Bisericile răsăritene, pentru a vedea ce s-a făcut pînă acum în această privință și ce mai rămîne de făcut de aici înainte”. (p. 181). Orientînd just în toate laturile problemei, studiul se remarcă în chip deosebit prin *precizările și corecturile în materie* (la pp. 185, 186, 190, 192, 193, 198, 200, 201, 202, 206, 209—210), precum și prin justele și însemnatele deziderate (pp. 211—213), cu care se încheie.

Intocmită sub călăuzirea competentă a Păr. Prof. D. Stăniloae, lucrarea de seminar a Păr. Maglstrand Vasile Ignătescu: *Netemeinicia dogmatică a practicii indulgențelor* (pp. 217—229), aduce o contribuție reală în materie și fixează următoarele concluzii: a) „Practica indulgențelor a adus un dezacord grav în sufletul creștin, substituind funcția curativă a epitimiiilor patristice cu niște fapte de satisfacție streină de natura păcatului” (p. 228); b) „Practica indulgențelor interpune pe papă în procesul mîntuirii subiective între Hristos și creștinii, făcînd dependentă mîntuirea de puterea papii de a ierta pedepsele temporale” (p. 229).

Mai potrivit intitulat: *Atitudinea protestantismului față de cuvîntul lui Dumnezeu*, studiul Păr. Prof. Petru Rezuș (pp. 230—240) pornește de la observația justă și deosebit de prețioasă, că una din cauzele diferențierii doctrinale din sinul Creștinismului, este *atitudinea diferită față de Revelația divină*. Cuprinsul propriu zis al studiului ne dă: I. Înfașurarea desfășurării istorice a atitudinii protestante față de Revelație; II. Arătarea notelor dominante ale acestei atitudinii. De remarcat caracterizările adecvate.

Excepțional de bogată, variată și interesantă este și rubrica „Insemnări despre cărți și reviste” (pp. 241—304).

Ea începe cu darea de seamă a d-lui I. Negrescu asupra „Revistei Patriarhiei din Mos-

cova”, Nr. 12 decembrie 1954 și Nr. 1, ianuarie 1955, care aduce nu numai informații bogate și importante asupra cuprinsului acestei publicații, ci și unele prețioase noutăți bibliografice.

Interesantă prin noutățile ce le cuprinde, întremătoare prin faptul că aduce noi și mai recente dovezi despre schimbarea — cel puțin teoretică — de atitudine a apusului față de comorile Ortodoxiei, avînd la bază în general o justă sesizare a spiritualității ortodoxe, încercarea de sinteză bibliografică de la pp. 246—277, prezintă și unele neajunsuri de formulare, care implică defecte de fond (vezi pp. 248; 267 și 275), rezultate dintr-o insuficientă pătrundere a tainelor de adevăr ale Ortodoxiei.

De interes și pentru istoria religiunilor (prin unele amănunte și precizări, ce le aduce nu numai autorul ci și recenzentul studiului său), scoțînd în relief contribuția cărții în materie și poziția autorului față de monahism, recenzia Păr. Prof. Liviu Stan asupra lucrării lui Karl Heussi: *Originea monahismului*, apărută la Tübingen în 1936, în limba germană (pp. 277—281) se încheie cu prețioasa subliniere: „lucrarea constituie una din măturile vii ale *revenirii sau orientării parțiale* a teologiei protestante spre valorile sfintei tradiții”. (p. 281), simptome grăitoare despre justetea unei poziții ortodoxe și afirmare îndrăcită a valorii ei.

Insemnarea dlui Prof. N. Chițescu (p. 281—285) subliniază și ilustrează noua orientare a teologiei apusene catolice și protestante, în ce privește problema frînței Bisericii, încheind cu concluzia: „După ocoluri de veacuri, teologi de seamă ai celorlalte confesiuni creștine se întorc cu entuziasm la învățătura Bisericii ecumenice” (p. 285).

După oferirea tuturor informațiilor necesare în materie și după relevarea incintei sale importante, Păr. Prof. Ene Braniște prezintă (pp. 285—291) ultima ediție a textului memorialului de călătorie al pelerinului Etheria (în sec IV) la locurile sfînte din răsărit, apărută la Paris în anul 1948 și îngrijită de Héléne Pêtre, pe care P. C. Sa o socotește „cea mai completă, mai bună și mai critică ediție din toate cite au apărut pînă acum” (p. 291).

La paginile 291—297, dl. I. Negrescu prezintă noua lucrare a Academicianului P. Constantinescu-Iași: „Relațiile culturale romino-ruse din trecut”. După ce stăruite mai întii asupra prodigioasei și multilateralei activități științifice a autorului, recenzentul ne dă rezumatul lucrării, care „pe lângă datele noi de ordin științific pe care le aduce . . . are încă meritul că pentru prima oară, înfașează în ansamblu, într-o sinteză generală și o lumină nouă, problema relațiilor culturale romino-ruse din trecut” (p. 297). Rubrica se încheie cu prezentarea, de către Păr. Diacon I. Pulpea, a lucrărilor: 1. N. A. Mașkin, Principatul lui Augustinus: Originea și conținutul său social, „un studiu de mare valoare științifică”, apărut anul trecut în traducere rominească (pp. 298—303), 2. I. Barnea: *Relațiile dintre așezarea de la Biserica-Ţa-Garvan și Bizanț în secolele X—XII*, care „ne pune la îndemînă informații arheologice valoroase necunoscute pînă în prezent” (pp. 303—304).

Rubrica penultimă: „Biserica și Viața” (pp. 305—312) pune în lumină părțile pozitive și negative ale acțiunii pentru pace a Consiliului mondial al Bisericilor și indică modalitatea remedierii celor din urmă. Pe lângă faptul că tratează cea mai vitală problemă a zilelor noastre, atacă probleme de dogmatică comparativă și de mișcare ecumenică, dar mai ales afirmă valoarea Ortodoxiei și defnește poziția ei pe plan interconfesional.

Ultimele pagini ale revistei sînt ocupate de judicioase și interesante „Note și comentarii” (pp. 313—319) despre libertatea religioasă și, alte fapte și probleme de strictă actualitate.

Din această scurtă prezentare, se poate vedea că nu numai cei împătîmiți de studiul teologic, ci și preoții, ucenicii în cele ale științei sacre și chiar credincioșii intelectuali, pot culege rod bogat și folositor din paginile alese și dense ale acestei reviste. Să ce citească, numai, cu iscusită, cu așezată și mai ales cu cucernică zăbăvă!

Prof. C. Sirbu